

УДК 378.147.091.33:811.112.2

DOI 10.31652/2415-7872-2021-67-25-31

КАТЕРИНА ПОСЕЛЕЦЬКА

orcid.org/0000-0002-0861-7123

poseletska@gmail.com

кандидат педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ТЕТЯНА СОЛЬСЬКА

orcid.org/0000-0002-2983-6704

solska1986@gmail.com

кандидат філологічних наук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ГАННА МАНЯТОВСЬКА

anetta09083@gmail.com

магістр

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛІВ- ФІЛОЛОГІВ З ВИКОРИСТАННЯМ АУДІОКНИГ

В умовах зниження пізнавальної активності студентів використання аудіокниг в процесі формування аудитивної компетенції дозволить вирішити питання мотивації навчання, підвищити інтерес до вивчення іноземної мови та створити ефективне мовне середовище. Формування іноземномовної аудитивної компетенції та вдосконалення необхідних для ефективного сприйняття вмінь та навичок здійснюється за допомогою цілісної системи вправ та завдань. Вправи з аудіювання характеризують як сприйняття усного мовлення на слух, яке супроводжується певними дидактичними завданнями. Регулярне прослуховування текстів аудіокниг у поєднанні з виконанням правильно організованого комплексу вправ дозволяє студентам значно покращити лінгвістичні компетенції. Аудіокниги не тільки дозволяють збагатити словниковий запас, а й сприяють розвитку навичок за такими видами мовленнєвої діяльності, як письмо та читання.

Ключові слова: аудитивна компетенція, аудіокниги, майбутні учителі-філологи, труднощі аудіювання.

KATERYNA POSELETSKA

Candidate of Pedagogical Sciences

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Ostrozhsy street, 32, Vinnitsia

TETIANA SOLSKA

Candidate of Philological Sciences

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Ostrozhsy street, 32, Vinnitsia

HANNA MANIATOVSKA

master's degree

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Ostrozhsy street, 32, Vinnitsia

FEATURES OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE AUDIT COMPETENCE OF TEACHERS OF PHILOLOGY WITH THE USE OF AUDIOBOOKS

Under the conditions of decrease of cognitive activity of students use of audiobooks in the course of formation of auditory competence, will allow solving questions of motivation of training, to increase interest in studying of a foreign language and to create an effective language environment. The authenticity and the plot of the audiobook allow students to understand the text better, to create their own associations and feel the rhythm of reading, intonation, phrasal accents etc.

It should be noted that the consideration of the place and the role of the audiobook in the process of formation of foreign language auditory competence has not yet been sufficiently covered in the scientific literature. Additional research is needed on the methodology of using audiobooks in the process of learning foreign languages, the criteria for selecting audiobooks.

The formation of foreign language auditory competence is carried out in the following stages: the formation of competence in listening at the phrase level; formation of competence in listening at the level of supra-phrase unity and formation of auditory competence at the level of the text. The perception of oral speech, the processes of its processing and comprehension directly depend on the individual characteristics of the listener, their skills and abilities of mental activity, emotional intelligence, ability

to apply the basic strategies of working with the auditory message during listening. In the methodological literature, the difficulties associated with the formation of foreign language auditory competence, which do not depend on the individual characteristics of students, can be divided into three main groups: phonetic, lexical and grammatical. The formation of foreign language auditory competence and the improvement of skills and abilities necessary for effective perception should be carried out with the help of a holistic system of exercises and tasks. Listening exercises are characterized by the perception of oral speech by ear, which is accompanied by certain didactic tasks. According to the learning objectives, all listening exercises are divided into two groups: preparatory and speech. When choosing audio materials, it is important that the texts illustrate samples of live speech and are authentic. When choosing a text for teaching listening, you should rely on the already developed lexical and grammatical material. Texts with the optimal ratio of familiar and unfamiliar vocabulary will develop and develop in students the ability and skills to perceive by ear a meaningfully studied combination of material in new situations, with new tasks and problem statement. Today, audiobooks occupy an innovative position in the global book market, because the evolution of audio media has made their use much easier. Regular listening to the texts of audiobooks, combined with the implementation of a properly organized set of exercises allows students to significantly improve linguistic competence. Audiobooks not only enrich the vocabulary, but also promote the development of skills in such speech activities as writing and reading.

There are different ways to use audiobooks in the learning process. It is worth noting that planning a lesson based on an audiobook is not an easy task for a teacher. The selection of audio materials for use in the learning process should be based on general criteria and meet the goals, stage of learning, curriculum requirements and individual needs of learners.

Keywords: *auditory competence, audiobooks, future teachers of philology, listening difficulties.*

У сучасному суспільстві компетентний фахівець має володіти новітніми технологіями, упроваджувати наукові розробки, використовувати міжнародний досвід колег та критично мислити. За таких умов, особливо актуальним постає питання сформованості навичок спілкування та розуміння іноземної мови.

До питання дослідження особливостей та методики формування іншомовної аудитивної компетенції свого часу звертались вітчизняні та зарубіжні дослідники такі як Дж. Ашер, Ст. Крашен, І. Лисовець, І. Верещагіна, І. Колосовська, Л. Шевкопляс, І. Круківська, Д. Линч, О. Тарнопольський, С. Гапонова, Н. Гез, І. Білянська та ін.

Питання проблеми навчання аудіюванню розкрито в працях І.П. Лисовець. Труднощі аудіювання з використанням автентичних текстів у своїх дослідженнях розглядає М.М. Пруссаков. Значний внесок у методику формування іншомовної аудитивної компетенції здійснила С. Гапонова [6], яка розглядає проблематику використання аудіотекстів, критерії відбору аудіоматеріалів та роль усебічного розвитку особистості в процесі вивчення іноземних мов.

В умовах зниження пізнавальної активності майбутніх фахівців використання аудіокниг в процесі формування аудитивної компетенції дозволить вирішити питання підвищення мотивації до навчання, зростання інтересу до вивчення іноземної мови та створити ефективне мовне середовище. Автентичність та сюжетність аудіокниги дозволяє студентам глибше зрозуміти текст, створити власні асоціації та відчути ритм читання, інтонації, фразові наголоси, тощо.

Варто зауважити, що розгляд питань щодо місця та ролі аудіокниги в процесі формування іншомовної аудитивної компетенції в науковій літературі поки що не висвітлено на достатньому рівні. Додаткового дослідження потребують питання методики використання аудіокниг у процесі навчання іноземних мов, критерії підбору аудіокниг, розроблення вправ на закріплення та контролюючих завдань.

Результати проведеного анкетування студентів 1-2 курсів філологічних спеціальностей щодо використання фрагментів аудіокниг на заняттях іноземної мови підтверджують, що цей вид аудіоматеріалів рідко застосовується під час аудіювання.

Таким чином, питання використання аудіокниг як допоміжного засобу навчання аудіювання доцільно вважати актуальною сферою дослідження.

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності використання аудіокниг для формування іншомовної аудитивної компетенції в майбутніх учителів-філологів.

В умовах реалізації компетентнісного підходу в процесі навчання іноземних мов формування іншомовної аудитивної компетенції студентів стає невід'ємною складовою навчання успішних фахівців.

У методичній літературі відсутнє чітке визначення поняття іншомовна аудитивна компетенція. Так само О. Тарнопольський [12], І. Білянська [4], О. Федорова [6] та інші науковці відносять до категорії іншомовної аудитивної компетенції процес аудіювання. Компетенція в аудіюванні становить сформованість навичок розуміння усного мовлення, що сприймається на слух. З точки зору психофізіології, аудіювання – це процес розумової діяльності, який має ознаки мнемонічності та перцептивності [14, с. 29 – 32]. О. Бігич вважає, що компетенція в аудіюванні – це «здатність слухати автентичні тексти різних жанрів і видів з різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого та опосередкованого спілкування» [2, с. 76 – 84]. Варто відзначити, що більшість науковців погоджується з думкою, що аудитивна компетенція передбачає оволодіння певними знаннями та навичками ефективного сприйняття та розуміння усного мовлення.

Отже, під іншомовною аудитивною компетенцією розуміють рівень здатності та готовності студентів до сприйняття, розуміння та осмислення іншомовного усного мовлення, що реалізується механізмами слухового мовлення, артикулювання пам'яті, уяви та обмірковування.

Сформованість компетентності в аудіюванні характеризується мовленнєвими, навчальними, організаційними, інтелектуальними вміннями. Розуміння основних стратегій аудіювання, здатність виокремлювати ключові слова та ігнорувати невідомі мовні одиниці, уміння розуміти інформацію вибірково, самостійність та організація в обробці усного мовлення характеризують успішність аудіювання.

Про розвиток аудитивних вмінь судять з точки зору сформованості навичок: фонетичних, лексичних, граматичних. Слухач має володіти навичками розпізнавання окремих звуків, інтонаційних наголосів в усному мовленні; розуміти лексичний ряд слухового повідомлення; сприймати та розуміти граматичні конструкції, прогнозувати синтаксичні структури.

Знання соціокультурних особливостей іноземної мови, обізнаність з мовленнєвою та немовленнєвою поведінкою носіїв іноземної мови дозволяють покращити орієнтування у сприйнятті на слух та осмисленні слухового повідомлення [13, с. 34-45].

Формування іншомовної аудитивної компетенції здійснюється за наступними етапами: формування компетенції в аудіюванні на рівні фрази; формування компетенції в аудіюванні на рівні понадфразової єдності та формування аудитивної компетенції на рівні тексту.

Відповідно до чинної робочої програми, студенти-філологи СВО бакалавр –опановують іноземну мову для досягнення рівня С1. Про сформованість аудитивної компетенції студентів на відповідному рівні вивчення іноземної мови свідчать такі вміння та навички: селективний відбір інформації з розмови у вигляді нотаток; розпізнавання ключових висловлень та деталей у радіорепортажі; осмислене сприйняття автентичних висловлювань, професійно-орієнтованих текстів; розуміння усних висловлювань, які не є чітко структурованими та зміст яких виражений як імпліцитно та експліцитно; розуміння змісту теле- та радіопередач та художніх фільмів [15].

Складність процесу аудіювання як окремого виду мовленнєвої діяльності першочергово, пов'язана з відсутністю можливостей реципієнта змінити текст чи окрему частину слухового повідомлення. В умовах реальної комунікації співрозмовники мають змогу уточнити необхідну інформацію в мовця, під час читання – реципієнт може повернутись до окремої частини тексту чи будь якого її речення. У процесі ж аудіювання реципієнти змушені пристосовуватись до темпу мовлення мовця, його інтонації та намагались обробити та осмислити зміст слухового повідомлення з першого разу.

Сприймання усного мовлення, процеси його обробки та осмислення безпосередньо залежать від індивідуальних особливостей слухача, його вмінь та навичок розумової діяльності, емоційного інтелекту, здатності застосовувати основні стратегії роботи зі слуховим повідомленням під час аудіювання. У зв'язку з цим виділяють наступні суб'єктивні труднощі аудіювання: операціональні, мотиваційно-емоційні та стратегічні [5, с. 183-194].

У методичній літературі труднощі, пов'язані з формуванням іншомовної аудитивної компетенції, які не залежать від індивідуальних характеристик слухачів, поділяють на три основні групи (табл. 1). Таким чином виділяють фонетичні, лексичні та граматичні труднощі [5, с. 117-142].

Таблиця 1

Об'єктивні труднощі формування іншомовної аудитивної компетенції

Фонетичні	Лексичні	Граматичні
<ul style="list-style-type: none"> • розбіжність граматичної та акустичної форм слова; • редуція звуків; • наявність фонем іноземної мови, що відсутні в рідній мові; • особливості вимови іншомовних звуків: тривалість, відкритість, закритість. 	<ul style="list-style-type: none"> • незнайома іношомовна лексика: синоніми, пароніми, омоніми; • безеквівалентні лексичні одиниці; • фразеологізми; • полісемія; • ідіоматичні вирази; • аббревіатури. 	<ul style="list-style-type: none"> • незнайомі граматичні структури; • використання у великій кількості підрядних речень; • порядок слів у реченні; • граматичні омоніми.

Низький рівень володіння іноземною мовою на початковому етапі її вивчення, недостатньо сформовані артикуляційні та фонематично-слухові навички відволікають слухача в процесі аудіювання та знижують ефективність сприйняття усного мовлення.

Прийнято вважати, що умови сприймання слухового повідомлення, темп, кількість та обсяг пред'явленого аудіо-матеріалу, незнайомі граматичні конструкції створюють найбільше складнощів у процесі аудіювання.

Особливо складним для сприйняття та розуміння в аудіюванні вважається діалогічне мовлення. Працюючи з таким аудіо-матеріалом, слухач повинен диференціювати співрозмовників та виокремити їхні характерні риси. У навчанні аудіюванню все ж таки доцільно поєднувати різні види аудіоматеріалів у навчальному процесі.

Процес формування іншомовної аудитивної компетенції майбутніх учителів-філологів має враховувати об'єктивні та суб'єктивні труднощі аудіювання, на які натрапляють слухачі. Організація навчання аудіюванню має на меті створити умови, максимально наближені до реальної ситуації усного спілкування та за допомоги системи вправ і завдань поступово подолати труднощі сприйняття на слух.

Формування іншомовної аудитивної компетенції та вдосконалення необхідних для ефективного сприйняття вмінь та навичок здійснюється за допомогою цілісної системи вправ та завдань. Вправи з аудіювання характеризуються сприйняттям усного мовлення на слух, яке супроводжується певними дидактичними завданнями. Відповідно до цілей навчання всі вправи з аудіювання розділяють на дві групи: підготовчі та мовленнєві [9, с. 89-94].

Підготовчі вправи покликані формувати слухові навички, тренувати та розвивати вміння сприймати на слух. Головна ціль підготовчих вправ створити слухові образи, розвинути аудитивну пам'ять, навчити прогнозувати зміст слухового повідомлення. Мовленнєві вправи орієнтовані на розвиток комунікативної компетенції та формування вмінь розуміння усного мовлення. Увага слухача зосереджується на розумінні тексту в цілому та окремих його фрагментів, усне мовлення при цьому сприймається безпосередньо та інтуїтивно. Прикладами мовленнєвих вправ з аудіювання є завдання на визначення послідовності подій, завдання на розуміння контексту аудіоповідомлення та завдання відтворення основної думки тексту, що прослуховується [9, с. 89-94].

Рівень володіння мовою, етап навчання та сформованість умінь і навичок роботи з аудіоматеріалами безпосередньо впливатиме на співвідношення обсягу підготовчих та мовленнєвих вправ у навчанні аудіюванню. Під час планування вправ з аудіювання вчитель повинен дотримуватись послідовності та поступового процесу ускладнення завдань.

На початку роботи з аудіоматеріалами рекомендується запропонувати учням вправи на диференціацію, виокремлення елементів, які не вимагатимуть відповідей іноземною мовою. Наприклад, завдання невербального характеру – підбір малюнка, схематичне зображення та інше. Важливо, щоб вправи на предметне розуміння передували вправам з логічною складовою. Завершувати роботу з аудіоповідомленням варто вправами, що вимагають оцінки прослуханого та висловлення власних суджень [11, с. 147-149]. До того ж, вправи на аудіювання можуть успішно поєднуватись з завданнями інших видів мовленнєвої діяльності.

Американський лінгвіст М. Рост пропонує розділяти планування завдань з аудіювання на три основні фази:

- Pre-listening – підготовка студентів до того, що вони почують з аудіоповідомлення, ознайомлення з новою лексику, ключовими фразами тексту, незнайомими граматичними структурами, які використовують у тексті. На цьому етапі важливо активізує базові знання студентів та вмотивувати їх на осмислене прослуховування;
- While-listening – перевірка розуміння студентами аудіозапису. Залежно від цілей аудіювання вчитель вирішує, який тип завдань краще використати. Це може бути прослуховування окремого фрагменту тексту або конкретних висловлювань спікера;
- Post-listening – завдання цього етапу покликані сприяти інтеграції інформації з аудіоповідомлення в існуючі знання студентів, шляхом переробки мовних елементів та граматичних структур. Студенти можуть займатись письмовою чи усною діяльністю, під час якої їм пропонують використати знання, отримані після прослуховування аудіотексту [18, с. 18-28].

О. Бігич звертає увагу на те, що формування аудитивної компетенції варто починати із невеликих за обсягом текстів та поступово збільшувати тривалість їхнього прослуховування [1, с. 175-187]. На думку В. Мазниченко, аудіоматеріали на початковому етапі аудіювання мають містити не більше 2-3% незнайомих лексичних одиниць, а прослуховувати їх варто по декілька речень або розділивши текст на смислові фрагменти. На наступному етапі аудіювання слід використовувати тексти (монологи) розповідного типу, обсягом не більше 1200 знаків, та які містять близько 5% незнайомих лексичних одиниць.

На наступних етапах аудіювання варто дотримуватись поступового збільшення обсягу аудіоповідомлення та співвідношення незнайомої лексики: 5-6% незнайомих лексичних одиниць в описових текстах, діалогах, монологічних розповідних аудіоповідомленнях обсягом до 1000 знаків; до 8% незнайомої лексики у фабульних текстах, розповідях (монологи, діалоги, полілоги) [9, с. 89-94].

У методичній літературі можна знайти твердження про необхідність відпрацювання одного й того ж навчального матеріалу в усіх формах мовленнєвої діяльності, дотримуючись оптимального співвідношення

кожного із них. Найбільш ефективною вважають подачу матеріалу в такій послідовності: аудіювання – говоріння – читання – письмо.

При виборі аудіоматеріалів, важливо, щоб тексти ілюстрували зразки живого усного мовлення та були автентичними, оскільки тексти, розроблені викладачем можуть здаватись занадто легкими та заважатимуть зануритись в реальний процес прослуховування та прогнозування змісту аудіоповідомлення. Під час ведення заняття іноземної мови, мовлення викладача також сприяє розвитку аудитивної компетенції учня та тренує навички сприймання на слух. Обираючи текст для навчання аудіюванню, варто опиратися на вже відпрацьований лексичний та граматичний матеріал. Тексти з оптимальним співвідношенням знайомої та незнайомої лексики дозволять досягнути основну мету аудіювання на заняттях іноземної мови – розвинути та сформувані в студентів уміння та навички сприймати на слух осмислено вивчену комбінацію матеріалу в нових ситуаціях, з новими завданнями та постановкою проблеми [2, с. 89-94].

Основним принципом навчання аудіюванню є принцип поступовості, який реалізується в покроковому ускладненні завдань та текстів, що їх прослуховують. Дослідники В. Мазниченко [9], О. Бігич [1], Н. Дячук [7] погоджуються, що на початковому етапі навчання учням варто пред'являти до прослуховування тексти, проговорені викладачем, пізніше – тексти, проговорені носіями мови та відтворені за допомогою технічних засобів. В. Мазниченко [9] вважає, що тренувати навички та вміння аудіювання потрібно протягом усього процесу вивчення іноземної мови. Тобто, кожне практичне заняття тривалістю в 90 хвилин має включати в себе 16-20 хвилин прослуховування автентичного тексту та його обговорення. Дослідник також відзначає, що навіть пасивне прослуховування текстів (фонове) упродовж уроку відіграє важливу роль у вивченні мови, створює особливу атмосферу на занятті, знайомить учнів з усним мовленням та тренує навички сприймання на слух.

Контроль та оцінка компетенції в аудіюванні проводять на кожному занятті. Під час перевірки вмінь аудіювання до основних об'єктів контролю відносять: рівень розуміння інформації при одноразовому пред'явленні аудіоповідомлення (загальний рівень розуміння, повний, детальний, вибірковий); сприйняття монологічного та діалогічного мовлення, характеристика співрозмовників; розуміння мовлення у швидкому/повільному темпі; рівень розуміння коротких/довгих аудіоповідомлень [7, с. 52-56].

Для контролю навичок аудіювання можуть використовувати вербальний та невербальний способи. Невербальними способами контролю сприйняття аудіоповідомлення є завдання з використанням цифр, карток, підбір малюнку, виготовлення схем та креслення. Вербальні способи контролю рівня сформованості аудитивної компетенції поділяються на рецептивні та репродуктивні. До рецептивних відносять завдання на спростування чи підтвердження фактів/тверджень, складання плану аудіоповідомлення, тестові завдання. Репродуктивні способи, так само, включають обговорення тексту та відповіді на запитання щодо його змісту, переказ, складання запитань до тексту.

Організація процесу аудіювання та вибір способів контролю отриманих навичок залежить від цілей навчання, рівня володіння мовою студентів та їхньої готовності сприймати тексти на слух.

Сьогодні аудіокниги займають інноваційні позиції на світовому книжковому ринку, адже еволюція звукових носіїв зробила їх використання набагато простішим. Однак, у більшості випадків, аудіокниги розглядають як спосіб проведення вільного часу, а не як навчальний ресурс. Роль аудіокниг в процесі вивчення іноземних мов дуже недооцінена. Регулярне прослуховування текстів аудіокниг, в поєднанні з виконанням правильно-організованого комплексу вправ, дозволяє студентам значно покращити лінгвістичні компетенції [17, с. 143-149]. Аудіокниги не тільки дозволяють збагатити словниковий запас, а й сприяють розвитку навичок за такими видами мовленнєвої діяльності, як письмо та читання.

П. Петерсон вважає, що озвучені носіями мови, аудіокниги, допомагають студентам подолати проблеми з вимовою, покращують інтонацію мовлення, сприяють розвитку вмінь та навичок для продуктивної мовленнєвої діяльності [17, с. 87-100]. Під час аудіювання студенти мають змогу почути реальне використання мови, звикнути до її особливостей, покращити сприйняття на слух іноземного мовлення та вивчити нову лексику в контексті. На думку, В. Лем, матеріали для прослуховування, призначені для навчальних цілей, часто є «штучними», не відповідають реальному рівню володіння мовою студентів, містять неповні речення в своїй структурі та не відповідають природнім мовним інтонаціям [16, с. 248-253]. Отже, саме в таких випадках на допомогу приходять аудіокниги.

Аудіокнига як допоміжний засіб у навчанні аудіюванню, дозволяє об'єднати зоровий та слуховий канали сприйняття інформації та покращити рівень розуміння аудіоповідомлення. Використання аудіокниг в процесі формування аудитивної компетенції майбутніх учителів-філологів дозволяє вирішити питання мотивації навчання, підвищити інтерес до вивчення іноземної мови та створити ефективне мовне середовище. Автентичність та сюжетність аудіокниги дозволяє студентам глибше зрозуміти текст, створити власні асоціації та відчути ритм читання, інтонації, фразові наголоси, тощо.

Досліджуючи роль аудіокниг в процесі навчання іноземній мові, І. Секцінська та М. Ольшанська сформулювали основні причини використання текстів аудіокниг на заняттях іноземної мови: розвиток

навичок та вмінь, необхідних для читання та сприймання іноземної мови на слух; стимулювання студентів до належного використання мовних структур; покращення навичок вимови; підвищення інтересу студентів до роботи на занятті за рахунок використання різноманітних сюжетних ліній та видів аудіокниг; виховання любові до літератури; розвиток та тренування уваги, пам'яті, уяви; знайомство з природною іноземною мовою (інтонації, паузи, наголоси та темп) [19, с. 143-149].

Існують різні способи використання аудіокниг у навчальному процесі. Тексти аудіокниг можуть використовувати для створення проблемної ситуації під час дискусії на обрану тему. Прослуховування уривку аудіокниги може бути використано як подальша вправа, яка дасть студентам додаткову практику й допоможе перевірити засвоєння знань. Прослуховування аудіокниги також можна винести на домашню роботу, що може викликати інтерес в студентів прослуховувати подібні аудіоматеріали самостійно в позааудиторний час. Варто відзначити, що планування заняття на основі аудіокниги є не простим завданням для вчителя. По-перше, важливо знайти потрібну аудіокнигу за змістом, інтересами, віком студентів та рівнем володіння мовою. Текст аудіокниги має бути цікавим та відповідати меті уроку. Занадто складні тексти дуже швидко втомлюють учнів та демотивують виконувати подальші завдання.

Відбір аудіоматеріалів для застосування в навчальному процесі має базуватись на загальних критеріях та відповідати цілям, етапу навчання, вимогам навчальної програми та індивідуальним потребам тих, хто навчається. До загальних критеріїв відбору аудіоматеріалу відносять наступні: автентичність; мотиваційність; відповідність тематиці; доступність; інформативність; соціокультурна спрямованість за гендерними ознаками, віком, потребами та вподобаннями [3, с. 4-17].

При виборі аудіоматеріалів для прослуховування на занятті, врахування кола інтересів усіх іноді постає неможливим завданням, в цьому разі при виборі аудіокниг слід звернутись до «вічних» тем та проблем: питання любові та дружби, вірність, гуманність, патріотизм та інші. Критерій різноманітності, в процесі відбору аудіокниг, реалізується не лише жанровим та тематичним різноманіттям, а й за допомогою використання текстів, що представляють вимову різних країн, регіонів, соціальних прошарків населення, що є носіями іноземної мови, яку вивчають.

Висновки. Отже, формування та розвиток аудитивної компетенції майбутніх учителів-філологів за допомогою аудіокниг є актуальним завданням сьогодні, оскільки аудіювання є складовою мовленнєвої компетенції майбутнього фахівця. Проте для ефективного розвитку аудитивної компетенції необхідно враховувати наступне: труднощі, які виникають в процесі її формування; роль аудіокниг у процесі формування аудитивної компетенції; критерії відбору аудіокниг задля ефективного впровадження їх у навчальний процес.

Література

1. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : навч.-метод. посіб. / О. Б. Бігич та ін. Київ : Ленвіт, 2011. С. 175–187.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно логічних схемах і таблицях : навч. посібник / С. Ю. Ніколаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2004. С. 76–84.
3. Білянська І. П. Критерії відбору художніх аудіокниг для формування англomовної аудитивної компетентності майбутніх учителів. *Теоретична і дидактична філологія*. Серія «Педагогіка». 2017. №26. С. 4–17.
4. Білянська І. П. Формування англomовної аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2018.
5. Гальскова Н. Д., Гез Н. І. Теорія навчання іноземних мов. Лінгводидактика і методика : навч. посібник. 3-е вид. Академія, 2006. 230 с.
6. Гапонова С.В. Навчання розуміння аудіотекстів учнів старших класів середньої школи. *Іноземні мови*. 1996. №2.
7. Дячук Н. М. Психолінгвістичні особливості формування аудитивних умінь старшокласників. *Науковий Вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка, соціальна робота». 2019. №2. С. 52–56.
8. Лисовець І.П. Інтегроване навчання аудіювання і усного мовлення. *Англійська мова і література*. 2004. № 3.
9. Мазниченко В. М. Особливості навчання аудіювання. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. №2. С. 89–94.
10. Пруссаков Н.Н. Трудности при обучении аудированию иноязычного звучащего текста. *Иностранные языки в школе*. 1994. № 6. С.23 – 31.
11. Сивак К. М. Типологія вправ з аудіювання (з досвіду німецьких методистів). *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. Вип. 1. С. 147–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2013_1_29.
12. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посібник. Київ : Фірма «ІНКOC», 2006. 248 с.
13. Черниш В. В. Навчання англomовного читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови) : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2001. 210 с.
14. Шевкопляс Л. В. Формування англomовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 273 с.

15. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: Lernen, lehren, beurteilen. URL: <https://www.goethe.de/z/50/commeuro/303.htm#verstehen/>
16. Lam W. K. *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice. Raising students' awareness of the features of real-world listening input.* Cambridge. 2002. №2. P. 248–253.
17. Peterson P. W. *Teaching English as a Second or Foreign Language. Skills and strategies for proficient listening.* Boston. 2001. №3. P. 87–100.
18. Rost M. Listening tasks and language acquisition. JALT Publications. JALT Conference Proceedings. JALT 2002. P. 18–28.
19. Sekścińska S. The importance of audiobooks in English language teaching. *Polish Journal of Applied Sciences.* 2019. №4. P. 143–149.

References

1. Metodyka formuvannia mizhkulturnoi inshomovnoi komunikativnoi kompetentsii [Methodology for shaping intercultural communicative competence] : navch.metod. posib. / O. B. Bihych ta in. Kyiv : Lenvit, 2011. S. 175–187.
2. Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednykh na vchalnykh zakladakh u strukturnolohichnykh skhemakh i tablytsiakh [Methodology for teaching foreign languages in secondary schools in flowcharts and tables]: navch. posibnyk / S. Yu. Nikolaieva ta in. Kyiv : Lenvit, 2004. S. 76–84.
3. Bilianska I. P. Kryterii vidboru khudozhnykh audioknyh dlia formuvannia anhlomovnoi audytyvnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv [Criteria for the selection of artistic audio books for the development of English-language listening competence of prospective teachers]. *Teoretychna i dydaktychna filolohiia. Seriia "Pedahohika"*. 2017. №26. S. 4–17.
4. Bilianska I. P. Formuvannia anhlomovnoi audytyvnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv iz vykorystanniam audioknyh khudozhnykh tvoriv [Formation of English-language listening competence of future teachers using audio books by artists]: dys. kand. ped. nauk : 13.00.02. Ternopil, 2018.
5. Halskova N. D., Hez N. I. *Teoriia navchannia inozemnykh mov. Lihvodvydaktyka i metodyka [The theory of foreign language teaching. Linguodidactics and Methodology]: navch. posibnyk. 3-e vyd. Akademiia, 2006. 230 s.*
6. Haponova S. V. Navchannia rozuminnia audiotekstiv uchniv starshykh klasiv serednoi shkoly [Teaching comprehension of audiovisual texts to upper secondary school students]. *Inozemni movy.* 1996. № 2.
7. Diachuk N. M. Psyholinhvistychni osoblyvosti formuvannia audytyvnykh umin starshoklasnykiv [Psycholinguistic peculiarities of the formation of auditory skills of older pupils.]. *Naukovi Visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: "Pedahohika, sotsialna robota"*. 2019. №2. S. 52–56.
8. Lysovets I.P. Intehrovane navchannia audiiuvannia i usnoho movlennia [Integrated teaching of listening and spoken language]. *Anhliiska mova i literatura.* 2004. № 3.
9. Maznychenko V. M. Osoblyvosti navchannia audiiuvannia [Features of teaching audiovisual education]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy.* 2013. №2. S. 89–94.
10. Prussakov N.N. Trudnomy pry obuchenii audyrovaniu inozazychnoho zvuchashcheho teksta [Difficulties in learning to listen to a foreign-language audio text]. *Ynostrannyye yazyky v shkole.* 1994. № 6. S.23 – 31.
11. Syvak K. M. Typolohiia vprav z audiiuvannia (z dosvidu nimetskykh metodystiv) [A typology of tasks for teaching (based on the experience of German methodologists)]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy.* 2013. Vyp. 1. S. 147–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2013_1_29.
12. Tarnopolskyi O. B. Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vysshomu movnomu zakladi osvity [Methodology for the teaching of other language activities in higher education institutions]: navch. posibnyk. Kyiv : Firma «INKOS», 2006. 248 s.
13. Chernysh V. V. Navchannia anhlomovnoho chytannia ta audiiuvannia iz zastosuvanniam audioknyzhok khudozhnykh tvoriv (serednia zahalnoosvitnia shkola z pohlyblenym vyvchenniam inozemnoi movy) [English reading and audiovisual learning with the use of audio books of artists (secondary schools with advanced foreign language skills)]: dys. kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv, 2001. 210 s.
14. Shevkoplias L. V. Formuvannia anhlomovnoi kompetentsii v audiiuvanni maibutnykh uchyteliv u protsesi samostiinoy roboty [Formation of English-language competence in the learning process of future teachers in the process of self-study]: dys. kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv, 2017. 273 s.
15. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: Lernen, lehren, beurteilen. URL: <https://www.goethe.de/z/50/commeuro/303.htm#verstehen/>
16. Lam W. K. *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice. Raising students' awareness of the features of real-world listening input.* Cambridge. 2002. №2. P. 248–253.
17. Peterson P. W. *Teaching English as a Second or Foreign Language. Skills and strategies for proficient listening.* Boston. 2001. №3. P. 87–100.
18. Rost M. Listening tasks and language acquisition. JALT Publications. JALT Conference Proceedings. JALT 2002. P. 18–28.
19. Sekścińska S. The importance of audiobooks in English language teaching. *Polish Journal of Applied Sciences.* 2019. №4. P. 143–149.